Број 208. У Новом Саду, у суботу 20. септембра 1908. Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот, За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. на за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЖОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Канони православне цркве и хрватско-српска коалиција.

Морали смо чекати пуних осам дана, да чујемо мишљење дра Полита о избору епископа Лукијана за српског патријарха. Свакако има узрока, што се Полит закаснио мало. Можда је Полит био забављен писањем о берлинској комедији, а ваљда је чекао, да види, како ће се држати патријарх Лукијан после избора. Али нашто да вагађамо, кад смо ипак дочекали, да чујемо и његово мишљење у 207. броју новосадског „Браника“. Полит је проговорио са свог „вишег гледишта“. Али некако несигурно гуди. Хтео би и да нападне новог патријарха, али не би хтео ни да му се замери, јер ко зна, шта још може да буде... Изгледа му, да се патријарх Лукијан јако преобразио, јер га радикали присвајају себи. Он зна, да га радикали већ зову радикалским патријархом и да се он већ доста прилагођава радикалима. Али Полит га уповорава, да се не заноси, јер он зна, да то прилагођивање радикалима као „деструктивним елементима“ неће наћи одзива у Будимпешти. Он, др. Михајло Полит, зна, да то прилагођавање неће зацело наћи одзива у министар-председника Векерла.

Е баш ти је видовит управник „Браника“. Он све зна Он баш тачно зна, шта мисли Векерле. Мора бити, да му се Векерле исповедио и овластио га, да буде тумач његових мисли. Зна ти он и то, да је Векерле још за живота патријарха Бранковића имао извесне намере са епископом Лукијаном, али признаје, да се Лукијан држао пасивно. Какве су те намере и у чему се састојало то пасивно држање епископа Лукијана, заборавио је Полит да каже. Али ми ћемо покушати, да објаснимо ову „дипломатску“ тврдњу дра Михајла Полита. Векерле је хтео да постави епископа Лукијана за помоћника патријарху Бранковића са правом наследства. Кад је требало да се решава афера патријарха Бранковића после сабора 1907. године, Векерле је хтео, да на тај начин реши тај спор. О томе се у своје време много писало, па је Векерле одустао од те намере.

Политу се никако не свиди, што патријарх Лукијан хоће да ради са саборском већином Зато му помало прети — али и л ска му. Вели, да је избор патријарха Лукијана добитак. Он се нада, да ће патријарх Лукијан делима доказати, да носи мантију не владиног повереника, него српског патријарха Али само нека се окане тих, Политу тако мрских, радикала. Њему се чини, да је патријарх Лукијан пошао неком странпутицом, а то значи: да није требао изјавити, да ће радити раме уз раме са саборском већином. То је та странпутица, која може патријарха Лукијана да доведе у ћорсокак, разуме се по мишљењу дра Полита. Зато му он саветује, да помисли, шта је дужан сени покојног патријарха Бранковића. Да није њега било, не би постао ни будимски епископ, а камоли данас српски патријарх. Он, Полит, доду ше није никад био пријатељ патријарху Бранковићу, јер је он њега и његове пријатеље гонио. А коме то везе др. Полит? Коме то он прича? Ко је бранио патријарха Бранковића до последњег издихања? Полит и браниковци. Они су му давали поверенице. Они су га својски потпомагали у борби против радикалне странке и народних права у автономији. Што га се др Полит после смрти одриче?

Патријарх Лукијан може баш из овакога писања да се увери, какве је пријатеље имао патријарх Бранковић. Они су га гурали у борбу против народа, а после прали руке пред светом, као да ништа не знају. Зато смо уверени, да ће патријарх Лукијан оваке савете дра Полита одбити по оној: далеко ти лепа кућа. На шта упућује Полит патријарха Лукијана? Упућује га, да пође стазом патријарха Бранковића. Дак е саветује му, да уђе у борбу са својим народом. То значи оно позивање на дуг сени покојног патријарха Бранковића Али ми смо уверени, да су сви епископи сити оваких савета. После многогодишњег горког искуства стекли су сви уверење, да та борба не води циљи Такова борба разрива цркву и народ, а руши углед патријарха и епископата. Од такове борбе вукли су користи само поједине шићарџије, које су умеле, да у мутном лове

Пошто је др. Полит испразнио своју торбу „искрених“ и „добрих“ савета, извињава се патријарху Лукијану, зашто он и његови самосталски савезници нису могли да гласају за њега. Он признаје, да су он и самосталци под извесним приликама могли да гласају за патријарха Лукијана, па да је био и кандидат Векерлове владе Нарочито он — др. Полит, који тако високо цени министра-председника Векерла, коме је он толико одан Та он је и тумач Векерлових мисли и с њима се потпуно слаже. Који су ти услови, казује нам Полит овим речима: „*Епископ Лукијан Богдановић могао је бити изабрат за патријарха* **под сасвим другим приликама. Да је министар-председник знао средити ствари у Хрватској** (где му је Славонија?) *где живи већина српског народа*, **епископ Лукијан не би био постао немогући патријарашки кандидат за већину српског народа**“. Још додаје, да због Рауха и његове владе, која прогања Србе, није било могуће *да се гласа на кандидата мађарске владе* То значи, да би у другим приликама било могуће и да би Полит и самосталци гласали на кандидата мађарске владе. Признају јој дакле и право, да има свог кандидата Напослетку Полит дозвољава, да је требало избећи именовање. Но он, који све види и све зна, држи, да не би дошло до именовања сада, него би епископ Лукијан остао и даље администратор, *док се не би расчистио положај у Хрватској*. Тада би се расписали нови избори, који би епископу Лукијану донели већину у српском сабору.

Из овог писања излази, да је Политу жао, што је епископ Лукијан сада изабрат за патријарха. Векерле је требао да се погоди са хрватско српском коалицијом — и онда би он и самосталци лепо изабрали епископа Лукијана за српског патријарха.

ПОЛИТИЧАК.

СРПСКИ НАРОДНИ САБОР 1842. ГОДИНЕ.

II.

Прегледање посланичких пуномоћи трајало је доста дуго. Око тога било је распре, јер су поједини епископи као кандидати за митрополитску столицу хтели да избаце оне, за које су држали, да су им противници. Можда би та распра и дуже трајала, да је краљевски комесар није пресекао својим протестом. Сабор се без поговора покорио наредби краљевског комесара. Признао му је право да прегледа и одобрава посланичке пуномоћи и још га је понизно умолио, да отвори сабор. Док је трајала борба око посланичких пуномоћи (мандата), измењивали су епископи и народни посланици посете. Милутин Богомољац вели, да су епископи правили посете и најнезнатнијим посланицима. Ако пак кога нису нашли у стану, остављали су на столовима своје карте посетнице. Дакле кортешовало се баш својски. Неки су посланици одлазили у оближња места ради разонођења, а многи су прелазили у Београд. У то време је Вучић Перишић, бивши попечитељ (министар) унутрашњих дела устао против младог кнеза Михајла Обреновића. Победио га је 31. августа, дакле баш онај дан, кад се сабор у Карловцима састао, па је протерао из Србије и кнеза, и родбину му и привржене. Са 15.000 војника стајао је Вучић на Врачару и спремао се за избор кнеза.

Дошао је и дан свечаног отварања сабора. То је било 7. септембра. У 9 сати пре подне огласило је велико звоно саборне цркве време за отварање сабора. Краљевски комесар дошао је у дворницу магистратског дома, праћен депутацијом, у којој су била два епископа и више народних посланика. Пред магистратским домом постављена је била војска с музиком. Звона су звонила. Комесар је дошао у шестопрежним кочијама. У ходнику магистратског дома били су у два реда постављени епископи и посланици и клицали: виват! Комесар је сео на столицу под балдахином. а епископи и посланици заузели су своја места. Публика је около стајала. Било је публике оба спола, изузев децу. Комесар је седео под калпаком, а његов секретар прочитао је краљевски декрет, којим се дозвољава народни сабор илирској нацији и други декрет, којим се гроф Никола Сечен именује за комесара Затим је комесар отворио сабор својом беседом на латинском језику. У тој беседи нагласио је, да је сабор сазват ради избора митрополита на основу привилегија. Препоручио је посланицима, да при избору оставе на страну све приватне обзире и једнодушно избор сврше. Комесарова је беседа пропраћена громким: виват! Затим је администратор митрополије, бачки владика, Георгије Храниславе, у име свештенства и народа на латинском језику благодарио за сазив сабора.

После беседе администратора Георгија Храниславе говорио је Исидор Николић, посланик бачке епархије, који је по занимању био велики бележник бачке жупаније. Говорио је латински. У говору, врло лепом и пуном родољубивог одушевљења, дао је израза народном незадовољству, што је сабор сазват само ради избора митрополита. Рекао је, да је таковим сазивом сабора учињено врло мало за цркву и народ. Зато је умолио краљевског комесара, да се сабору дозволи, да посвршава и друге народно-црквене послове. Комесару није била пријатна ова беседа. Одговорио је пак, да се он већ довољно изјаснио. Њему је дато упуство једино за избор митрополита. Он се у друго шта упуштати не може и не сме. Но ако би сабор имао какве тегобе, нека се ставе на папир и њему поднесу, а он ће их препоручити краљу. Определивши ноћ, која наступа, и сутрашњи дан за призивање светог Духа и позвавши све епископе и посланике, да сутра у 9 сати пре подне дођу у седницу, вратио се из саборнице уз усклике: виват! До конака отпратили су га сви епископи и послани-

Полит дакле хтео је ову чисто српску народну и црквену ствар да уплете у политички спор између угарске владе и хрватско-српске коалиције. Избор српског патријарха требао је дакле да буде у рукама хрватско-српске коалиције предмет за уцену угарске владе. Полит пристаје, да Хрвати тргују са угарском владом на рачун избора српског патријарха Зар да Србину не удри крв у лице, кад види овако издајство српских интереса? Откуд долази хрватско српска коалиција до тога, да се погађа са Векерлом на рачун српске автономије? И то право признаје Хрватима Полит у своме Бранику". То чини онај исти лист који у истом броју грми у чланку „Трговина и канони" против радикала, што су приликом избора српског патријарха тражили уступке за српску цркву и српску автономију У том чланку осуђује се нови патријарх, што је од свог чистог прихода дао 20 од сто за плату српском православном свештенству Циганлук је, кад се добију јемства за утврђење српске народно-црквене автономије и народних права у њој. Кад се то добије, онда је српска автономија циганска. Који траже, да се српска автономија уреди и унапреди српска просвета — ти постају у очима „Браника" автономни Цигани. Кад српски патријарх хоће да ради са српским народом и да од својих великих прихода даде 20 од сто за исплату српског свештенства, онда је то против канона православне цркве. Али ако се хрватско српска коалиција погађа на рачун српске автономије, — ако та коалиција на рачун избора српског патријарха добије политичке уступке за Хрватску (Славонију су већ сачували), онда је то по пропису канона православне цркве

Видите ли, какви људи се усуђују да говоре о канонима православне цркве! Али баш зато, што су такви, одбацио их је српски народ. Да је имао право доказ је и овако њихово писање.

Нови Сад, 20. септембра.

Уставност у Босни и Херцеговини. „Најес Винер Тагблат" јавља, да нису истините вести о анексији Босне и Херцеговине. Не стоји дакле, да ће краљ у престоној беседи пред делегацијама објавити анексију тих земаља. Но ове ће године краљ мало опширније проговорити о Босни и Херцеговини и саопштити, да ће се у у тим двема земљама увести среске скупштине, које ће добити уплив на среску управу. Било је речи, да се уведу окружне скупштине, али од тога се за сада одустало. Босанска влада полази са тог становишта, да се уставност у Босни и Херцеговини може увести само постепено Прво је уведена општинска самоуправа. За овом долази сад среска самоуправа Кад се и ова учврсти и народ привикне, доћи ће окружна самоуправа, а тек иза тога добиће Босна и Херцеговина свој сабор.

Бивши аустријски министар трговине, др Бернрајтер, пропутовао је те две земље, па је написао расправу о тамошњим приликама Он тврди, да је босанска влада мало учинила за унапређење школства и економског благостања. И општинска самоуправа не одговара Међу тим његово је мишљење, да је сада прекасно уводити среске скупштине За ту идеју не може се у Босни и Херцеговини нико више да задобије. Да је учињено пре десет година могло је поднети. Сада пак неће народ на узети учешћа у изборима за среске скупштине. Зато он мисли, да је најбоље, ако се одмах уведу окружне скупштине и сабор, јер су политичке прилике и у Босни данас друкчије И тамо су допрле идеје двадесетог века Ствари су добиле свој ток и морају отићи онамо, куда их струја носи — Министар Бернрајтер препоручује босанској влади предлог „Дана" листа босанске српске самосталне странке — Тај лист предлаже, да се у Босни и Херцеговини створи као прелаз сабору по јапанском примеру државни савет са законодавним делокругом, а са правом саветовања у пословима управе. Тај државни савет имао би права, да претреса земаљски предрачун, али не би имао права, да га одобрава Међународни и војнички послови као и предмети личне природе били би искључени из државног савета. У тај савет бирала би свака среска скупштина по једног посланика, а влада би именовала известан број чланова. Државни савет био би постављен на три године Тај би сабор био припрема за будући земаљски сабор, а њему би поверено било да изради устав

Бернрајтер ће у тој ствари говорити у делегацијама. Друга је ствар, хоће ли се његов предлог примити По свему овом види се да ће у Босни и Херцеговини и даље остати неуставно стање. Ако се што и уведе, то ће бити само неки крпеж, тек да се може казати, да је нешто учињено.

Политички преглед.

Измирење Србије и Црне Горе. „Нестер Лојд" јавља, да је руска влада у име руског цара изјавила српској и црногорској влади жељу, да се Србија и Црна Гора измире, јер тако ружна свађа између српских владалачких домова немила је руском цару. Нека у интересу душевног умирења Срба братски пруже један другом руку. Пашић је одмах био пристао, али под условом, да одступи Томановићева влада, која је онако безобзирно напала српски краљевски дом. Са Цетиња су одговорили да се тај услов засада не може испунити, пошто је Томановић примио државну управу у критично време, па се за интересе свога кнеза и назадњачке владавине толико заложио да би црна незахвалност била, тако да се одбаци. Црногорски кнез вољан је, да се тај спор реши нарочитим уговором На двору италијанског краља браве сад кћи краља Петра и црногорска кнегиња Ксенија Њих две раде са краљицом Јеленом на измирењу. — Нови министар спољних послова у Србији др. Миловановић, потпомаже их Краљ Петар честитао је кнезу Николи, кад је кнез Мирко добио сина и изјавио је жељу, да се оба владалачка дома измире Кнез Никола је одговорио врло топло Др Миловановић већ је хтео то да објави, али вели, да је краљ Петар рекао, да се још мало причека. — Полузвиничан лист српске владе „Самоуправа" одговарајући „Цетињском Вјеснику" на небратске испаде изјавио је жељу, да се та полемика прекине; нека се историја остави да пресуди, ко је више грешио Црна Гора према Србији или обратно, а да се сад све старање српско и црногорско посвети чувању и одбрани општих српских интереса „Цетињски Вјесник" поставља као услов измирењу, да Србија, која је без повода вређала, даде јемства, да се старо зло неће поновити. Иначе и тај лист пише у помирљивом правцу.

Источно-румелијска железница. У свом меморандуму, који је бугарска влада предала заступницима страних сила, наводи се у главном ово: Кад је друштво те железнице са Турском склопило уговор о прузи, није се водило о том рачуна, да та пруга иде кроз бугарско земљиште. Друштво није водило рачуна ни о интересима становништва јужне Бугарске, јер развиће трговине и индустрије спречава тиме што трговину није управила на Бургас већ на Дедеагач Последица је тога да је јужна Бугарска јако економски заостала иза северне Бугарске. Влада Бугарске хтела је да гради пруге, но с једне стране спречена је тиме, што смеран зајам са Лендербанком 1892. године није успео, а зајам од 1899. био је скопчан са условом, да још какве споредне пруге, осим те због које се зајам тражи, Бугарска за 25 година не сме градити — За тим се указује на делимичне штрајкове особља те пруге, на изанђале шине и слабе мостове, који су по бугарске машине опасни. Турска дозвољава само известан број машина и вагона на бугарском земљишту и једног дана може да се нађе Бугарска у највећој оскудици вагона и локомотива. Све то доказује, да је народна одбрана

ци. Тог дана увече одслужено је у саборној цркви бденије. Црква се разлегала од лепог пјенија. Милутин Богомољац нарочито истиче лепо појање Павла Стаматовића, сегединског пароха. На бдењу је служио администратор митрополије, Хранислав, са свештеницима, из сваког степена по двојица.

Сутрадан, на Малу Госпојину, дошао је комесар у сабор праћен депутацијом и уз прописане почасти. Пошто се отпојало „Царю небесный" и остало, прозивао је привремени народни секретар, Василије Лазић, народне посланике, а затим је комесар, посадивши се под калпаком на свој престо, поздравио сабор подужом беседом на латинском језику. Препоручио је посланицима једнодушност и да оставе све приватне страсти и обзире. Нека при избору имају на уму понос и корист народну и нека свој глас даду оном епископу, који има својства према жељи краљевој. Нека бирају најспособнијег од епископа. Препоручио је, да добро пазе, јер народ тражи од митрополита, да му буде заштитник и помоћник и у многим нецрквеним пословима. Није дакле доста да буде побожан, краљу веран и домовини привржен, непорочна живота и правдољубив, него се у свако доба, а у тадашњим претешким приликама још изискују телесни и душевни дарови у оној особи, која ће стати на чело источној цркви. Митрополит има духовне обвезе и мирска дела, многе црквене дужности, посете да прави, често да путује, а за све то треба много труда. Зато митрополит треба да је здрав и окретан. Он има да општи са вишим државним властима, да учествује у јавним скупштинама народа и у државном сабору. Треба дакле да је навикнут на опхођење у свету. Ваља да познаје устав, државне законе и ток јавне управе, да зна језике, који се употребљавају. Не треба да је сувише стар, али ни да жртвује убитачном генију тадашњег века, дакле да буде држећи као што треба. Он треба у приватном животу својим вернима саветом, помоћи и душевном утехом да притече, да им буде пример живота, да буде уважен и т. д. Није лако наћи све те дарове у једној особи, али ништа зато. Нека даду свој глас ономе, за кога држе, да има највише од тих својстава. На послетку позива посланике, *да до 11 (23) септембра у седницама, које ће се држати од 9 сати у јутру па до подне избор митрополита једнодушно и зацело сврше. Ако дотле не сврше или избор не буде једногласан, онда ће краљ по свом врховном праву и власти именовати митрополита.* Још је наредио, да га посланици известе увек, кад приступе избору. Ако се случајно изроде тешкоће или несугласице, нека му се обрате као оном, који ће све то решити или утишати по правди и правичности.

Ова је беседа примљена са усклицима: виват! После тога говорио је администратор митрополије, Хранислав, на српском језику. Препоручио је посланицима, да буду правични при избору и да као најзаслужнијег изаберу оног владику за митрополита, који је свршио све школе редовно: основну српску и немачку, затим гимназију, филозофију и природне науке и у тим се школама одликовао, даље који је више година отправљао учитељско звање и ту се показао заслужним, у монашком чину сачувао се најпостојаније, а говор је завршио речима: како право, тако здраво. Он је овим говором препоручивао сам себе. То се видело после избора. Како није добио ниједан глас, он је молио краља, да га именује за митрополита као најзаслужнијег. Хранислав је морао свој говор укратко да протумачи комесару. После тога комесар се вратио у конак, а епископи и посланици отишли су у цркву. Литургију са призивањем св. Духа одслужио је администратор. После тога говорио је он у цркви о св. Духу и хули против св. Духа препоручујући посланицима, да буду при избору правични, да не би пали у хулу против св. Духа.

Сутрадан, 9. септембра, отпочео је избор.

дошла у питање. Бугарска је влада приморана била због штрајка да ту пругу поседне и саобраћај успостави, да не би народ претрпео велике штете и нико не стоји добар да ускоро не би штрајк поново избио Бугарски народ упознао је опасност по себе и одобрио поступак своје владе. Јавни зборови поздрављају због тога владу. Водећи рачуна о расположењу бугарског народа, бугарска влада ту пругу не сме више друштву вратити. И нема бугарске владе, која би насиље употребила против бугарс ог народа у том питању. С тога не преостаје ништа друго, већ да друштво уговором ту железницу преда Бугарској.

Из Цариграда јављају, да се директор источне железнице саветовао са аустро-угарским цариградским послаником; говор се водио о то га, да друштво ту пругу прода Бугарској. Но држи се, да Бугарска про о ту велику своту неће платити, јер ће стати још много и да од Турске откупи право својине те пруге Турска дакле прво мора пристати. Како из Цариграда јављају, велики везир Киамил паша изјавио је, да Турска тражи натраг ту железницу и не одступа од тог становишта.

Руска влада је у питању те железнице поднела велесилама предлог, да се цела ствар поднесе одлуци сила, које су потписале берлински уговор.

Из Париза јављају, како ће у питању те железнице настати обрт, чим се врати бугарски кнез кући. Кнез је много попустљивији, јер не подлежи утицају јавног мнења Бугарске, и могуће је да ће бити промена владе у Бугарској. Још јављају из Париза, како је опште уверење, да кад се искупе силе да реше то питање железнице, оне ће претресати и друге тачке берлинског уговора. Једно је такво питање и формално признање независности Бугарске

Нови Сад, 20. септембра.

Римокатоличка црквена автономија у Угарској. Краљ је одобрио законски предлог о римокатоличкој црквеној автономији. Али ни краљ ни римски папа не пристају, да се њихова права окрње. Они пристају на автономију под условом, да њен делокруг не засеца у њихова права. У законском предлогу, који је израдио Апоњи, садрже се начелне изјаве и наређења, да се верски и просветни фондови предаду автономији, али фонд будимпештанског свеучилишта остаје и даље у рукама државне управе. Но тиме још није довршено уређење автономије. Апоњи ће римокатоличком црквеном сабору поднети предлог за штатут Ако сабор усвоји тај штатут, онда ће автономија бити остварена, али са доста уским делокругом. С тим у свези решиће се и питање о плати римокатоличког парохијског свештенства Познато је, да су римокатолички епископи и остали црквени великодостојници пристали, да од свог чистог катастралног прихода даду 10 процената у фонд за исплату свештенства, а то износи од прилике 800.000 круна годишње. Они не дају дакле 10 процената од правог чистог прихода, него од оног, који је предвиђен у катастру, а то је много мање. Па ипак су се појавиле још неке тешкоће. Епископат би хтео и то да осујети, те ће по својој прилици морати сабор и краљ својим одлукама да учине крај тим тешкоћама.

Вести из места и са стране.

Инсталација патријарха Лукијана.

Пошто је избор патријарха Лукијана потврђен, обавиће се инсталација у **четвртак**, 25 септембра (8. октобра) о. г. Свечана седница српског народно-црквеног сабора одржаће се у **среду**, 24. септембра (7. октобра) У тој седници прочитаће се краљевска одлука и заказаће се инсталација новог патријарха за четвртак 25. септембра. Краљевски комесар долази у Карловце у уторак 23 септембра.

Оставина Арсе и Анке Пајевић рођ. Несторовић из Новог Сада.

Пошто је оставински суд оставину расправио и гимназијском фонду предао као универзалном наследнику великих Добротвора, то је 17. (30.) септембра о. г. утврђено и предано из оставине ове Старатељству српске велике гимназије у Новом Саду на даље руковање фонд или „Задужбина Арсе и Анке Пајевић рођ. Несторовић“ на потребе српске велике гимназије у Новом Саду. Стање ове задужбине на дан 30 септембра 1908 састоји се: 1. из 4 куће и 2 плаца у вредности К. 240 000. 2. из 18 комада обвезница К. 74.650. 3. из 8 комада уложних књижица у износу К 79.676.93 4 из 94 комада разних деоница 34.240. 5. из 8 комада разних сребрнака К. 2.020. Свега К. 430 586.93 Осим тога као изравнање примања и издавања од 24. марта до 30 септембра 1908. на гимназијски текући рачун на потребе српске вел. Гимназије у Новом Саду у готовом новцу свота од К 5686. 41 п. А у смислу 2. тачке тестамента њихова од 2. (15.) јула 1С08., осим ове задужбине за гимназију, предано је из оставине њихове Високосл. Саборском Одбору као управи српских народ. црквених фондова Карловцима на засебно руковање: једна кућа у Н вом Саду „Три краља“ ћурчијска улица бр. 35. и легат у готовом у износу од К. 14.000 —, а уз то и свота од 257 К. 78 п. као изравнање примања и издавања за време од 24 марта до 30 јуна 1908, за српску вишу девојачку школу у Новом Саду, под условом, да се њихова ова оставина има засебно водити као фонд или „Задужбине Јелене Несторовић рођ. Баковић“, за вечити спомен њих ве незаборављ не матере, односно пунице, од које задужбине цео чист приход да се има трошити на одело, књиге, учила и на потпору најсиромашнијих ученица. Слава великим овим добротворима!

Хомогени из позоришног одбора се перу.

Један од хомогених са позоришне скупштине пере у предпрошлом „Србобрану“ хомогене, или кликаше као што рече за њих један од њихових. Између осталог прања дотиче се безимени хомогенус и „Заставиног“ чланк и брани се од оптужбе, да се Остојић код састављања програма служио брошуром др. Бошка Петровића. Вели да је Остојић саставио програм још априла месеца, а брошура да је изашла маја, према томе није се могао Остојић послужити споменутом брошуром. Ради бољег разумевања ствари износимо овде тај факт, да је Петровић своју брошуру написао још марта месеца, да је читао неким баш из позоришног одбора још марта месеца, затим је поднео уредништву једног белестритичног листа, који му је вратио рукопис као зато, што би се отуд развезла полемика са Остојићем! И то је све било првих дана марта месеца. Но што је главно тај хомогени што се пере, не побија, да се основне мисли програма позоришног у основи слажу са главним мислима Петровићеве брошуре. Том хомогену је баш то и било главно, да забашури да су то једне мисли, а позива се на неки памфлет у београдском „Књижевном Гласнику“. Види се хомогенитет — друштво за међусобно хвалисање и обарање свега ван друштва.

Куропаткин о јапанској војсци

Руски генерал Куропаткин који је познат из руско-јапанског рата, издао је своју споменицу у којима пише и о јапанској војсци Међу осталим вели: Успешно ратовање може се данас водити не више војском, већ целим народом под оружјем. У то није веровао ни Јапан, све до почетка рата Рат је једино то доказао т ј, моћ народа у оној величини и снази, на коју Русија није могла ни мислити. — Од године 1867. до 1003 подигао се број војника од 10 хиљада до преко трећине милијона војника. Међу списима руског генералног штаба, лежале су и статистике пуковника Ванов ског и других руских високих часника, који су означили број јапанске војске у мирно до ба са 8116 часника и 248 хиљада војника, али многе су остале у чекмежетима. Руски генерални штаб за време рата, рачунао је, да Јапан тек ако има 400 хиљада момака урачунавши амо и домобранце. Званична статистика после рата означила је број мртвих, рањених и оболелих на 554 хиљаде 885 људи. По тој статистици достигао је број мртвих и рањених у рату 220 хиљада 812 стотина војника т. ј. укупно 16^{58}% од целе војске, која је стојала на ратној нози и у рату учествовала. Према томе јапанска војска бројала је један милијон и по момака. Дакле више но троструко, него што је руски генерални штаб рачунао. Три четвртине ратног успеха лежи на моралном карактеру ратника. Успех рата поглавито зависи од популарности поведеног рата. Мандурски рат био је популаран за Јапан, али код Руса не беше. — Јапанци су се борили, као „лавови и онда, кад су пред собом имали много јаче трупе и гледали су смрти у очи. Јапански је народ од детинства задојен дом љубљем и попут Шпартанаца сасвим ратнички однегован. Јапанци су особито велику мржњу гајили према Русима, а то се у Петрограду није знало. Кад је букнуо рат у Русији није било одушевлења ни трунка, а у Јапану матере јапанских јунака саме су себи задавале смрт, ако им синови нису смели или могли ићи у рат. Одушевлење и пожртвованост фалила је код руских војника и то је главни узрок пораза руског на далеком Истоку.

Грозна казна.

Пре неколико дана отпуштени су изслужени војници својим кућама. Како загребачки листови јављају и један такав војник из Штитра вратио се својој кући, али ту није затекао своју лепу младу жену. Досадила јој је била самоћа, нађе другог човека из Бошњака, и отишла је к њему, да с њиме прекраћује дане и ноћи. Кад је изневерени и праварени муж све ово дознао, а он сад у недељу упрегне коња у кола и оде у Бошњаке. Тамо нађе своју жену, ужетом јој свезао руке и посадио у кола крај себе. Кад су били на сред села Бошњака сиђе с кола и заповеди и жени да сиђе. Овако везана помоћу његовом једва се сишла. Он је тада одведе до врх руде, узе улар те је привеза уз коња. Седе за тим у кола, и ошине жену камџијом, те она и коњ пођоше у кас. Јадна жена трчала је уз коња све до крај села. Но ту је издадоше ноге и она паде онесвештена Коњ ју је неко време вукао поред себе, а како га газда није гонио, стаде на поплетку. Преварени муж дуго је гледао са кола на неверу жену, а за тим је сишао и од руде одвезао. Она је тад дошла к себи, пала на колена и стала љубити земљу и прашину и преклињати га да се смилује на њу и да је више не мучи. Разјарен овим кукањем стаде је немилице ударати бичем. Јадница се од бола превијала по земљи као црв Људи што су били по њивама и они који су се нашли на друму, дотрчаше да виде шта је. Свезане јој руке управо попрниле а она од ударања бича сва ишарана. Кад се свет искупи разјарени муж, одрешио је руке својој неверној жени и метнуо поред себе у кола, а за тим је ошинуо коња и брзо одјурио кроз путању према Штитру. Они људи који су се били искупили и све гледали, отрчаше у село начелнику и све му испричаше. По налогу његову полиција је пошла у потеру али није могла стићи разјареног мужа, јер је са својим добрим коњем далеко био одмакао. Шта се у Штитари десило, о томе нема у јавности још ништа.

„Српски учитељски конвикт у Новоме Саду“

примио је у септембру т г. ове чланарине и прилоге: Од Николе Теодоровића, пароха из Обровца 102 К уписнине и чланарине — Од Васе Видојевића, равнајућег учитеља у Северину 122 К чланарине. — Од Љубише Јорговића, учитеља у Кларији уписнине и чланарине 137 К Од Ђорђа Петровића старијег, из Нађлака 75 К чланарине. — Од Пере Д. Јовановића из Земуна 100 К чланарине. — Од Станка Шакића, равнајућег учитеља из Удбине 117 К 80 пот. чланарине. — Од Ђорђа Марковића из Руме 100 К чланарине. — Од Бранка Петровића, учитеља из Арада 77 К чланарине. — Од Бошка Поштића, учитеља из Стапара 234 чланарине — Од Јована Стојчића са Јарковаца 100 К чланарине. — Уместо венца на одар пок. Кузману Јоцићу, учитељу жабаљск м, послаше прилог по 2 К: Ангелина Французова и Ана Радићева, учитељице у Жабљу; Душан Мушицки, Богољуб Чонкић, Милан Дамјановић, Каменко Чура и Милан Протић, учитељи жабаљски и Жарко Злоколица, парох у Ђурђеву свега: 16 К. — Од Николе Бранковића из Лединаца 2 К уписнине — Од Васе Мијина из Мел наца 100 К чланарине. — Од Лазара Ковачевића из Д. Маљана 2 К уписнине. — Од Миливоја Каракашевића из Сомбора 100 К чланарине. — Од дра Светозара Димитријевића, адвоката у Темишвару 20 К прилога. — Од Душана Мошовића из Ђурђева 100 К. чланарине. — Од Барона Михаила Николића од Рудне велепоседника у Македонији (тамишка жупанија) 19 К прилога и 200 К чланарине

На свима овим прилозима захваљује Управа.

Брзојави „Застави“

Стигли 20. септембра.

Одлазак шпанског краља.

Будимпешта. Шпански краљ отпутоваће после подне у 4 сата.

Престолна беседа.

Будимпешта У јучерашњој заједничкој министарској седници углављен је текст престоне беседе.

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

Трговина.

Нови Сад, 20. септембра 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 22 к 10 до 22 к 20 п
Пшеница нова 21 к 20 п до 21 к 80 п.
Пшеница средња 20 к 80 п до 21 к 20 п.
Пшеница лакша 20 к 20 п до 20 к 40 п
Наполица нова 19 к 60 п до 19 к 80 п
Јечам нови 14 к 60 п до 14 к 80 п.
Зоб нова 15 к — п до 15 к 20 п
Кукуруз у зрну нов 16 к 40 п до 16 к 60 п.
Кукуруз у клипу нов 8 к 40 п до 8 к 60 п.
Маст 140 к п до — к — п.
Сланина 132 к — п до — к — п.
Сланина паљена 132 к — п до — к п.
} сва од 100 килограма

Свињи угојени тешки 92 до 94 п.
Свињи средњи . . . 90 до 92 п.
Свињи лаки . . . . 84 до 88 п.
} килограм

Теоци 96—100 по кили.
Овци пар 28—36— кр
Јагњци 12—24 пар.

Стање воде под Новим Садом.

19. септембра било је . . . . . 1·62
20. септембра било је . . . . . 1·49

ПРИПОСЛАНО.

Г Страњи Црнојачком,
учитељу у Кићу.

У 145., 147. и 180. бр. „Браника“ нападосте и мене као вођу овомесне радикалне странке, да сам ја са г. г. свештеницима радио на затварању школе

Заиста чудновато. — Прелистајте записнике црквено одборских и скупштинских седница од 1898/9—900 године, па ћете видети, да се под мојим председништвом отворило вероисповедно забавиште, које претворисмо у једну а идуће године под предсе ништвом пок Глише Радиног основасмо и другу школу, на коју (на жалост) Ви дођосте, те данас имамо две српске вероисповедне школе

Сад ћу изнети ко је тај, који је својим неуредним начином живота, нерадом, пијанчењем, на падањем, погрђивањем, псовањем и употребом гадних и безсрамних сред тава радио на назадку мето на напретку те школе и довео је до судбоносног положаја Ко неће у току свих година да прими прописани број деце, него шевардањем дође до броја 29—32, па онда целе године благује? Ко је тај, коме после сваког пијанчења треба по дана на мамур, на уштрб наставе? — Само је један могући одговор а тај је: Ви сте г сп Црнојачки све горе наведено радили, Ви сте виновник затварању школе.

Сетите се 1906/7. године, када чланови школског одбора, у својој седници подигоше глас против ваших недела Но Ви, као перовођа, не хтедосте против себе водити записник, те је ствар на томе остала. Саветно би било да сте се онда поправили. На против Ви сте били обеснији. Кад ове године школски одбор предузе нужне мере против Ваше обести, Ви завикасте, да се у Вашу личност не дира, но пре тога много пута поновисте, да Ви не морате бити у Кићу а да сте Ви господин где год одете. Па дед момче, сад је баш та прилика, да се покажете на делу, те и другу коју општину усрећите. За Вас је наша општина била Ханан, где тече мед и млеко, но више неће, она је за Вас последње уточиште.

Ви се у „Бранику“ размећете, те велите да су „Кићанину“ скупштинари били глупаци и волови, с тим сте хтели мене да клеветате, јер сте држали, да сам ја писац дописа „Кићанина“, но јако сте се преварили, то су изрази патентирана својина Вашег речника.

Колико је Ваше шкрабање по „Бранику“ истинито потврђује и ово: После Ваше истраге хтели сте ми из освете направити трошка око К 100 с тиме, што сте ме тужили среском суду, да сам ја неким изразима — који и опет припадају Вашем речнику — увредио Вас и Вашу матер, но на суду се испоставило, да је то плод Ваше бујне маште, те у место мени, начинисте себи излишан трошак, јер „Ко другом јаму копа, сам у њу пада“. И ово је један јак доказ, да сте ви клеветник.

Ви не увиђате своје огромне погрешке, него своја недела приписујете другима, клеветате, а Ви из тога хаоса да изађете чист и светао. Није нужно, да Вам говорим о дужностима једног српског народног учитеља. Ви сте обратно радили и напред умишљеним планом сте рушили оно, што смо ми са муком створили

У осталом, славни епархијски школски одбор знаће по заслузи судити и судио је кривцу, а сваком па и Вашем царству м ра бити краја.

Ово имадох рећи на Ваше подле клевете.

У Кићу, 27. септембра 1908.

Ђока Милетић.

Славно уредништво!

Дана 15. октобра 1908. послао сам уредништву „Србобрана“ исправак од ријечи до ријечи овога садржаја:

Господине уредниче!

Пошто је цијењеном листу „Србобрану“ 146. бр. ове год. изишао чланак: „Истрага у Вргинмосту“, гдје у биљешци: „Преслушање Раде Малобабића“ напада моју особу, молим Вас, да на темељу закона о штампи уврстите у Ваш цијењени лист овај

исправак:

Истина је, да сам ја радикал, али није истина, да сам „агент без посла“, него сам на против заступник неколико великих и угледних кућа, којима, поклоњено ми повјер ње оправдам са најбољим успјехом и на највеће задовољство, што могу писмено доказати. Позивам стога дописника „Србобрана“ да одмах изађе с отвореним потписом, па ћу му надам се отворено доказати баш обратно да је он без посла и да је мене апострофирао из разумљивог личног непријатељства — Откуда тај дописник знаде, да сам ја „proforma“ стајао на првом мјесту, да будем ухапшен па да ипак нијесам ухапшен? Та није ваљда моја част тиме повријеђена, што ме послије преслушања не ухапсише. Ако је нечасно бити ухапшен онда то вриједи и за тога дописника, који ће ваљда знати да је много самосталаца преслушано, а да ипак нијесу сви ухапшени Исти дописник вели да су моје изјаве „појмљиве“ и да ће добро доћи код велеиздајничке парнице. Ово је дрскост којој примјера нема. Нека та хуља денунцијантска и морална пропалица, ако већ није у вези са водитељима истраге, затраже препис записника, те ће видјети од чега сам се морао бранити, па ће се застидјети свога бестидног пискарања.

Док се пак не исчаури, дотле нека ми буде дозвољено према обичају сматрати га подлим и ниским клеветником.

У Вргинмосту 15. октобра 1908.

Радован Малобабић
трговац.

УПОРНИ НАЗЕБ
и кашаљ

нестају брзо при употребу ублажујуће и јачајуће СКОТОВЕ Емулзије.

Скот тако је пријатан у вкусу да сви који не могу узимати обичан рибији зејтин са лакоћом и вољом узимају

Скотову Емулзију.

И иначе је СКОТОВА Емулзија знатно пријатна.

Право само за марком — рибарем — као знак гаранције за Скотов поступак.

Цена оригиналној боци 2 К 50 п.

Добија се у свима апотекама.

1168 1—5

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★

(ЈЕФТИН САПУН) је само добар, чист сапун. Најбољи је Шихтов сапун, па зато и најјефтинији. При скупом времену требале би домаћице нарочито на то да пазе, добар, чист сапун да имају, јер иначе потрошиће двоструко толико и поквариће своје рубље. Једанпут насапуњено са шихтовим сапуном чини као двапут насапуњено са обичним сапуном. Чистоћа шихт сапуна гарантира се са круна 25.000 Прави само са именом „Шихт.“

ТРАЖИМ
старијег и млађег помоћника
за кратке робе трговину.

Ступање одмах. Суботом је радња затворена. — Који говоре српски и мађарски, нека пошаљу понуду са ознаком плате на

Ignatz Reiter és fia,
1303 1—1 Турски Бечеј (Török Becse)

ЦАРСКО КУПАТИЛО (Császárfürdő) у Будимпешти

Летња и зимња лековита купка, својина мађарског калуђерског реда „милосрдника“. Сумпоровито топло лековито купатило првог реда; парна купка са модерним уређењем, удобна блатна купатила, базени за пливање, турске камене и мраморне купке; парна, са суморном киселином и електривованом водом купатила. Начин лечења пићем и удисањем 200 удобних станова. Солидна послуга, умерене цене. Проспекте забадава и бесплатно шаље

205 11—14 УПРАВА

Стечај.

На упражњено место једног штипендисте за слушаоце технике евентуално реалке овим се расписује стечај из задужбине народних добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке.

Стипендија износи за техничаре 1000 К. годишње, за реалце 800 К. а издаје у 10 месечних оброка т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молби ваља приложити крштено писмо, декарску сведоџбу о здрављу, сведоџбу о свршеним наукама, и сведоџбу сиромаштва.

Молбе ваља послати потписаном председништву најдаље до 25. окт. по нов. кал. т. г.

Из седнице месног црквеног одбора, држане у Новом Саду 19. септ. (2. октобра) 1908. год 1305 1—3

Ђорђе Петровић перовођа. **Марко Вилић** председник

Позив.

Добротворно посмртно друштво „Утеха“, које исплаћује наследницима 000 крона, накупило је довољан број чланова, те Вас, као пријављена члана, учтиво позива да изволите доћи на

оснивачку скупштину

9. (22) октобра 1908 г. у четвртак преподне у 10 сати у школи г. Крсте Малеташког.

Турија, месеца септембра 1908.

Управа турјско-надањске задруге.

Предмети:

1. Бирање председника и перовође.
2. Примање правила.
3. Бирање управе.
4. Бирање надзорног одбора
5. Бирање 2 члана за оверење записника.
6. Предлози.

1307 1 3

Млад помоћник
ЗА СТРУКУ МАНУФАКТУРНУ И КРАТКЕ РОБЕ

а који је вичан српском, немачком и мађарском језику може добити одма место.

Понуде са ознаком плате на

Max Rosenberg
1304 1—2 у Шиду.

ТРАЖИМ МЕСТО
као ишпан (газда)

на којем већем имању. Свршио сам економску школу, ожењен, а отар сам 28 година.

Имадем и једногодишњу праксу.

Обратити се на администрацију „Заставе“. 1254 2—2

Календари за 1909. годину.

1306 1— **ГОТОВИ** су и разашиљу се **КАЛЕНДАРИ:**

српски народни велики илустровани календар

СВЕТИ САВА и календар ГРАНИЧАР

Цена 1 ком. 1 Круна — Цена 1 ком. 50 пот.

Препродавци добијају ■ ■ ВЕЋИ ОД НАЈВЕЋЕГ ■ ■ попуста.

Поруџбине се шаљу Првој срп творници искључиво свих српских православних црквених утвари.

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА, НОВИ САД — UJVIDÉK (Hungaria)

Велики плустровани **ценовник** свих црквених утвари шаље се на захтевање бадава

NOXIN

● Добија се у свима бољим радњама. ●

341 24—50

„УТЕХА“

ДОБРОТВОРНО ПОСМРТНО ДРУШТВО

у Турији

за кратко време постигао је опет број чланова, али да би свој благотворни рад могло отпочети што пре, потребује још 100 чланова. Стога ко жели чланом постати, нека што пре заиште потребне улисне табаке са упуством.

Повереници се траже и посебно награђују.

Адреса: 917 10—10

„Uteha“ — Turja (Bácska).

Оглас.

Саопштавам овим, да сам у стању г г државним општинским и приватним чиновницима учитељима свештеницима, трговцима и обртницима израдити

особне вјересије

5 — 10 — 15 — 20 год.

АМОРТИЗАЦИЈУ

без мјенице и без гаранта уз 4½ % камате без икакових трошкова. Упите на бакарски и комисионарни посао

Жига Вихлер
Осек горњи град
Фрањина ул бр. 1.

1288 2 6

Недостиживо средство за негу лица и руку јесте

1525 86—100

једино прави сасвим нешкодљиви Silva crem Одстрањује суједице мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. Најсигурније средство Може се и у јутро после прања рабити. Теглице 4 круне без даљег трошка ако се новац напред пошље. Где се не би могло добити поручује се из

лекарне Салватор А. Козиак Рума

ВЕЛИКА
ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

ЂОРЂА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина, које креће **гас мотор** а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама сваке врсте** израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство а све по цени јефтиније него игде 71 24—52

Моли за многобројне наруџбине.

МЕСТО ЗА ВИЛУ

које се сучељава са вилом г. др. Адамовића и др Шлезака, на најлепшем месту у Фрушкој Гори, на иришком друму, диван изглед на варош и шуму, удаљено 15 минута од каменичке пароброде станице где ће од 1909. године почевши заједничка кола возити,

ПРОДАЈЕ СЕ

по повољним условима.

Ближа извешћа даје

JOSEF SCHWARZ
Нови Сад Рибља пијаца 12.

1255 2—4

ТРАЖИМ

Српкињу Вону Учитељицу 4 деце, најмлађој 2 године. Здравље умешност, весеолост и добра воља су моји захтеви

Франценсбад.

1295 2—3 **Др. Лаза Ненадовић.**

МЕД. УНИВ.

Др. Анте Гргурина

ординира

ЗА УНУТАРЊЕ И ДЕЧИЈЕ БОЛЕСТИ

у Опатији (Abbazia) 25—0

у „Vili Tiskarna“ од 11—12 и од 3—4

НОВО!! — НОВО!!

До данас у целој Европи први Србин шпецијалиста енглеског мушког и женског кроја. Израда је најбоља! Послуга тачна! Цена умерене! Богати избор у мустрама енглеских и француских штофова

Г. г. ђаци имају знатан попуст.

Препоручујући се јесам с поштовањем

Тодор Гајић
Нови Сад, казанџијска улица бр 17.
у кући г. Цикмунда.

1216 8 12

Прва српска трговина

мушког, женског и дечијег одела

Стевана Ј. Капамџије

у Новом Саду, главна улица бр. 25 3.

препоручује своје велико стовариште сваке врсте готовог мушког одела, као и одела по мери, најновијег кроја. особито пак за сваку сезону богати избор најмодерније

ЖЕНСКЕ КОНФЕКЦИЈЕ

Цене су поред солидне и тачне послуге јефтиније него игде, особито за ђаке; с тога се моле родитељи, који своју децу за школу одену желе, да се о томе уверити изволе.

1053 10 26

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Радивоја Николајевића

у Митровици 1274 3—3

потребује

ПОМОЋНИКА

Девојачко васпиталиште

СВ. МАЈКЕ АНГЕЛИНЕ

у својој кући.

Дарежљивошћу својих највећих добротвора **Лазара и Софије Дунђерски** преселило се **девојачко васпиталиште св. Мајке Ангелине** у Будимпешти **у своју кућу**, у средини престонице, удешену сасвим према **васпитним и здравственим** циљевима а за 30 питомица.

Пријаве прима, обавештаје и програме даје:

СРП. ПРАВОСЛАВНА ПРОСВЕТНА ЖЕНСКА ЗАДРУГА
СВ. МАЈКЕ АНГЕЛИНЕ.

Адреса: Budapest IV. Váczi utcza 63 szám.

982 18—20

СА ЕЛЕКТРИЧНИМ ПОГОНОМ

УРЕЂЕНА ФАБРИКА

Г. СКРБИЋА

ЗАГРЕБ, Илица бр. 40.

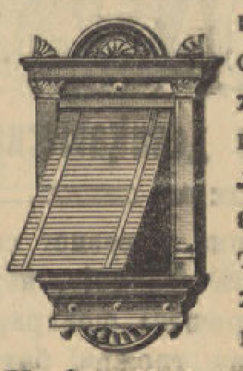

препоручу своје на гласу солидне и јефтине жалузије дрвене ткане и платнене ролете, жељезне и дрвене капке за прозоре и дућане, те моли што више пажње поклонити овој домаћој фабрици.

Цијеници и прорачуни бадава

117 35—50

Kristaly минерална вода

св. Лукиног купатила — Szt Lukás Baád поправља апетит, предупређује болести у стомаку.

Главно стовариште за Митровицу и околину

Велимир Радак
у Митровици.

1207 3 9

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО

„ЈАНУСА“

узајамно осигуравајућег завода на живот у НОВОМ САДУ, лебарска улица бр. 6.

потребује једног ваљаног и у овој струци

вештог путника,

који располаже са 600 круна кауције, уз сталну месечну плату и путни трошак. 1189 6—6

ОГЛАС.

Врњачка Бања (Србија).

Моју кућу у Врњачкој Бањи звану

„ВИЛА ЗОРА“

на најлепшем месту, 30 метара удаљено од „минералног извора“ преко пута државне гостионице, — до „Шуциног“ павиљона **продајем из слободне руке.** Годишњи приход 6000 динара За погодбу обратити се сопственику куће:

Вој. Кр. Вељовићу,
трг.
Трстеник (Србија).

1281 3—5

Стечај.

Општини града Београда потребна су са њено грађевинско одељење четири инжењера и два подинжењера.

Позивају се компетенти, да поднесу своје пријаве заједно са потребним квалификацијама о својој стручној и практичној спреми најдаље до 1 октобра ове год. суду општине града Београда

Услови за пријам у општинску службу следећи су:

1.) Инжењери да имају диплому инжењера.

2.) Подинжењери могу бити и свршени техничари које се доказује дипломом о свршеној школи.

3.) Плата инжењерима биће до 5.000 динара годишње.

4. Плата подинжењера биће 2.500 за прву годину службовања, а после две године добија повишицу 500 динара.

5.) Кандидати који су провели дуже време у практичном раду имају првенство.

Из суда општине града Београда 6. септембра 1908. год. АБр 14.200. 1261 3—3

Драгутин Ненадовић

у Н. Саду.

Главна ул. бр. 9. —
Телефон бр. 181. —

ко

„Лава“

Велика шпецерајска и деликатесна трговина.

Велико стовариште брашна и разног сапуна, најбоље праве чисте гром есенције, најфинијег зејтина за јело. Стовариште: шећера, кафе, пиринча, крупна и ситна грожђа, бадема, лешњака, смокава, малаге грожђа, чоколаде Бенздорф какао. — Велики избор и сваковрсних бомбона и т. д. Сваковрсних боја за кречење, лака за патосе, фарбаја и пемзле и све остале у овој струци спадајуће робе.

Разна вина, шампањца домаћег и француског, коњака, ликера. Праве сремске шљивовице. Велико стовариште минералних вода: Гисхиблер, Кроздорфер, Рончер Салватор, Селтерс и т. д. лековитих вода.

Пошто сам у свези са првим и највећим светским извозним трговинама и творницама и с тиме моју робу из првих извора у великим количинама повлачим, с тога ми је могуће и цене тако јефтине ставити, да се код мене свагда свежа и најбоља роба по најнижим ценама добити може.

Сваком нека је из своје сопствене користи препоручено да се за набавку робе обрати на велику шпецерајску трговину

Драгутина Ненадовића

у Новом Саду, код „ЛАВА“.

Главна улица бр 9 преће Д. Кода.

852 18—50

Молим захтевајте франко

проспекте и мустре најбољих шнајдерских

мушких и женских ЛОДНОВА

за ловце, шумаре и пешаке као и од свију модни штофова за мушка и дечија одела Мустре за иберцигере од најјефтинијих до најскупљи квалитета шаље као једна припозната прва и највећа експортна фирма за лоднове

Vincenz Oblack

k. u k. Hof. Tuch-lieferant

1208 3—10 **Graz,** Mürgasse № 9/f.

Објава.

Високопречасном свештенству и славним црквеним општинама!

Ко жели лепу, уметничку и трајну израду, нека се са пуно поверења обрати на

први темишварски

ПОЗЛАТАРСКИ УМЕТНИЧКИ ЗАВОД

J. Spanga,

у сопственој кући,

Erzsébet udvar, Црквена улица бр 5.

ТЕМИШВАР.

Иста фирма одликована је са почасном дипломом и више златних медаља Речена фирма израђује све радове који спадају у црквену струку као: **иконостасе, престоле, ћивоте, р пиде** и т. д, а прима у тој струци и преоправке. Прорачуне шаље бесплатно.

Сада ради иконостас за горњо варошку српску православну цркву у Панчеву и иконостас и престол за румунску цркву у М. Чанаду.

1241 3 6

Николе Јовановића

кр. срп. дворски набављач

ћурчијски модни салон

WIEN, VIII Piaristengasse 7.

Специјалиста у женској и мушкој конфекцији. Велико стовариште готове ћурчијске робе сопствене израде. — Најновији модели у кожерима, жакетима, крогновима и муфовима.

Одликован на модној изложби у Бечу са златном медаљом и другим одличијама. 1169 5—35

»СЛАВОНИЈА«

ДРУШТВО ЗА ПОСМРТНУ ПРИПОМОЋ

као задруга у Сибињу (пре посмртна и припомоћна задруга). Cheque račun br. 19.548.

ЗЕМЕЉНА ГЛАВНИЦА у ОБВЕЗНИЦАМА

К. 25.000

ПОЗИВ НА УПИС У ЧЛАНСТВО.

„Славонија“ „друштво за посмртну припомоћ као удруга у Сибињу“ за новчану и посмртну припомоћ плаћа за свакога свога члана пригодом његове смрти знатну своту од 100 К словом једна стотина круна до 2000 К словом двије тисуће круна А осим тога подељује знатне новчане подпоре о чистог добитка, навон једногодишњег чланства, без иког већег надоплатка.

Напокон за дете уписаног члана ако умре прилада подпора до 6 година 30 К, а преко 6 до 15 година 50 К. Исплаћује се одмах, кад се допринесу доказала о смрти. „Славонија“ друштво за посмртну припомоћ као удруга је најновије врсте, а у нашој домовини прво таково друштво, дочим је по увјетима једино ове врсте, јер од чистог добитка подељује болестним и ином згодом настрадалим члановима новчане потпоре, У случају доказане тешке невоље и сталну месечну припомоћ, чим се јасно хуманитарност друштва доказује.

„Славонија“ друштво за посмртну припомоћ као удруга отворила је више кола као:

Коло за 100 К за особе од 15—70 година
„ „ 200 „ „ „ „ 15—70 „
„ „ 500 „ „ „ „ 15—60 „
„ „ 1000 „ „ „ „ 15—60 „
„ „ 2000 „ „ „ „ 15—60 „

Посебно коло за старце:

Коло са 500 К и 1000 К од 60—70 година старе

Чланови свакога кола могу се уписати, особе међусобно (супруг и супруга).

Увјети за примање јесу следећи:

1 Да се изпуни тискана приступница, те да уплати пристојбе као уписнину, чланарину и за први смртни случај.

2. Да је здрав.

3. Да од дана уписа преживи 10 месеци.

Даљне дужности и права чланова установљују правила, која се са приступницима и прошпектима задаћи дијеле.

Све упуте као и тисканице даје равнатељство „Славонија“ друштво за посмртну припомоћ као удруга у Сибињу.

Траже се господа ваљани повјереници уз добру награду.

Најбоља обскрба за људе свакога сталежа а особито за чиновнике, обртнике и раднике.

Дакле напред! 38 34—50

„СЛАВОНИЈА“

друштвоза посмртнућка припом о задруга у Сибињу

Читај на наручи!

Кафе треба свакој кући.

Кафа у врећама од 5 кила франко уз поузеће.

Арабија I-а	1	кила	Круна	2 60
Сантос	1	„	„	2 50
Сантос перла	1	„	„	2 90
Либерија огромно врно	1	„	„	3·10
Куба средња	1	„	„	3 20
Куба прима I-а	1	„	„	3 60
Куба перла	1	„	„	3 90
Порторико I-а	1	„	„	3·70
Порторико перла	1	„	„	3 80
Куба I-а пржена	1	„	„	3 80
Куба средња пржена	1	„	„	3 20

У 1 пакет дајем и 2—3 врсте, засебно спаковане.

Кафе су нефарбане.

Зејтин (уље) У лименима кантама од 5 кила франко:

5 кила столног финог		Кр.	9·—
5 „	Бари италијански	„	10·—
5 „	Ница француски	„	12·—

Чај (теј): Руски караван чај ¼ кгр. 2 50
Мандарин кина чај ¼ „ 3 10
Најбољи Пеко Меланш чај ¼ „ 5·—

Уз ½ киле кафе може се и ¼ кгр. теја спаковати, чиме се ушпара поштарина.

За цењене поручбе моли 1262 4—15

Александар Милушиновић и др.

Fiume, Via Pomerio.

Најопсежније јемство!
Повољни услови за плаћање!

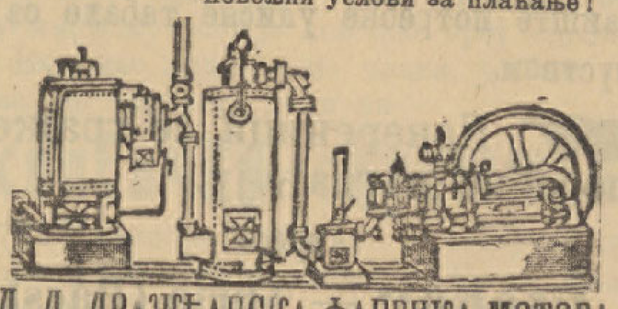

Д. Д. ДРАЖЂАНСКА ФАБРИКА МОТОРА

(A. G. Dresdner Motorenfabrick)

једна од најстаријих и највећих

ФАБРИКА МОТОРА

лиферује најсавршеније, трајне, тачно припознато и сигурно функционирајуће и који са мало трошка раде

МОТОРЕ ЛОКОМОБИЛЕ

за увлачење гаса, за бензан, за плин, за олај, за ацетилен. 704 16—20

Главно заступство и стовариште

GELLÉRT IGNÁCZ és Tsa Budapest, Terézkörut 41.

Телефон бр. 12—91.

СУДСКИ ДОЗВОЉЕНА

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА!

Због напуштања радње продаје све

ладњаре сву златну, сребрну и робу од кина-сребра и сатове са 30—40% испод цене

АРМАЊ ГЕЗА

драгуљар и сајџија, НОВИ САД, главни трг. 429 43—50

У мојој накладе и само се овде код мене може добити

Натошевић:

Срп. Буквар
„ Читанка II.
„ „ III.
„ „ IV.
Слов. Буквар

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

МИЛАНА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék).

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и велико (en gros)

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије

Најновијих школских записника по министарској наредби могу се добити код мене

(Моја наклада.) 1138 17—20

30.000 К. гаранције за чистоту.

У кући и кухињи

чисти се све, што се уопће може прати и чистити само са

● Шихтов „Јелен“ сапуном. ●

Он је исход брижљивог и савесног испитивања десетина година. Он има особиту снагу за прање, јемчи се, да је чист и без икаквих шкодљивих мешавина. Без бриге може се зато за свако чишћење употребити па и тамо где обичан сапун не помаже или где је особито настојање (брига) потребна. 776 3—4

● ● ● ● ● ● ● ●

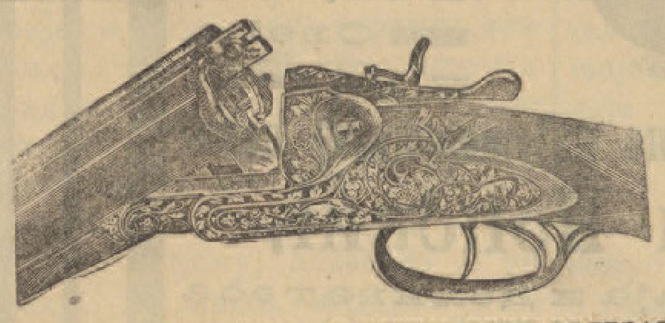

РУКОТВОРНИЦА ОРУЖЈА И ПУШКАРСКИ ВЕЛЕЗАВОД

ЛАДИСЛАВ ШВЕСТКА a spol.

Праг, Чешка, Вацлавски трг бр. 53.

препоручује своје гласовите, одличне ланкастерке, које се одликују изврсним пуцањем, као и необичном дуготрајношћу. — Званично одобрени специјалитет цеви са ознаком:

„Велефини армадски челик“.

Велики избор револвера и флоберта

Једина фирма, која је издала преко 100 страна велики хрватско-српски ценик, тискан и латиницом и ћирилицом. Ценик шаљем бесплатно, кад ми се пошаље адреса и занимање. Цене умерене.

Особама вредним кредита на умерене месечне отплате. 257 14-22

СТОВАРИШТЕ

ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА.

Част ми је п. н. пољопривреднике известити, да сам примио заступство које је до сада заступао **Мартин Лихтенштајн**, трговац машина ориг. **Мелихар Дрил и Кинчем сејачица**, даље сам примио заступство од творничара машина **Едена Сича, Кнотекових жетелица и косачица**, и једини сам заступник **истих за Нови Сад и околину**, те сам у **Новом Саду на житној пијаци бр 10** отворио **нову трговину ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА** и стављам до повољног знања п. н пољопривредницима да на стовариштy држим увек велики избор у **сејачицама од 15, 16, 17, 18, 19 и 20 редака**, даље **жетелице, пресе за вино, квечове за грожђе, сечке, крућаче, геплове, прекрупаче, плугове, тријере**, и све у ову струку спадајуће машине, а тако исто домаће и из иноземства **шиваће машине.**

П. н. купци могу код мене сваку машину по врло јефтиној цени и уз повољно плаћање набавити, а уверавам их, да ћу е трудити, да их најбоље послужим и задовољим, те молим п н пољопривреднике да ме потпомогну.

С поштовањем

АДОЛФ ФЕЛДВАРИ

заступник Едена Сича,
творнице пољопривредних машина
Житна пијаца бр 10.

1183 6—8

ТРЕБАМО

ДВА ПОМОЋНИКА

једног старијег и једног млађег

за нашу гвожђарску и фарбарску трговину, обим струкама као и говору српског мађарског и немачког језика, вични имају првенство. Ступања одмах или по погодби

Данила Герћуров и Син
Сомбор.

1296 1—3

Млађи помоћник

ШПЕЦЕРАЈСКЕ И КРАТКЕ РОБЕ СТРУКЕ,

који осим српског језика добро мађарски, а по могућности и немачки говори. Ступање одма Понуде са ознаком плате нека се шаљу на:

Шпецерајску и кратке робе трговину

С евана Божића
Сомбор.

12 2 1—2

ИМА ЈОШ УВЕК најјефтинијих

G. B. Borsalino, Hückel, Pichler, Böhm.

КАПА, кожних и штоф них за господу, госп ђе и децу,
КАЉАЧА, правих руских ст. **Петерсбург** и американских,
КИШОБРАНА, штапова, новчаника, дуванјара, четака за косу и хаљине.
РУБЉА, егеровог, трико (дуксера), вуненог и памучног
РУБЉА, белог за ларове за господу, за невесте за опреме,
НАКИТА, богато стовариште укусни ствари за женске тоалете,
ВЕНАЦА, велова за невесте, штраус боара, све врсте шалова,
ЧАРАПА, рукавица кожних и вунених, берлинер вулове за плетење,
КАРМЕН и штраус вулова за мараме и шалова,
КРАГНОВА, манжета, кравата, цепница, мидера, појасева,
РУЧНИХ радова као и прибора за ручне радове,
ЖИПОНА, свилених, глотаних, штофаних и других,
РИДИКИЛ-торбица, чешљева, парфимерије сапуна и т д.

по најјефтинијој цени, најбољу робу најукусније ствари добићете у трговини мушке и женске моде

Душана С. Монашевића
код „Златне кугле“, у ћурчијској улици бр. 23.

1271 2—5

Најјефтиније цене. Најјефтиније цене.

СТАРА И ДОБРО РЕНОМИРАНА

велика спецераја и деликатеса радња

Микин и Стојковић

код »тигра« у Новом Саду

10 82—36

преко од владичанског двора главна улица број 2.

препоручује своје велико стовариште свежег **јужног воћа, шећера, кафе, пиринџе, рума, теја, зејтина, свећа**, разног **сира** изврсну **саламу, б ашна, соли**, праве чисте **ГРОМ ЕСЕНЦИЈЕ, сапуна, ПЛАВА КАМЕНА**, рафије и гуме за каламљење винограда, минералне воде и све овој струци припадајуће артиклове **на велико и мало**

Послуга под личним надзором брза, солидна и тачна. Умерене цене.

Законом заштићено! **„Hygienicus“** **Законом заштићено!**

Bügelpassta.

сензационални изум, с којим се тварима даје изглед као да су нове. Неопходно потребно за столно, постељно и т оалетно рубље, за мекане кошуље, блузе, опреме за невјесте, за бијеле и бојадисане платнене и амучне хаљине, витраж, завјесе, чипке, копрене и т. д.

„HYGIENICUS“ чини тканину чвршћом и особито меканом као самет, памучним стварима даје љепи изглед холандског платна.

Увијек једнако дјелује за све тканине, било то платно, памук, вуна или свила.

Десинфицира.

Добава се у свима шпецерајским, колонијалним, дрогеријама и сличним пословима.

L. Chiozza & Co.

Cervignano (Küstenland.)

816 17—20

НЕМА ВИШЕ

скупих шешира
скупих ципела
скупих кравата
скупих кишобрана
скупих кошуља
скупих чипака,

ако своју потребу у мушкој и женској моди набавите у помодној трговини

С. КОВАЧА

код

„РОДЕ“

(Лајош Кошутовој улици број 25.)

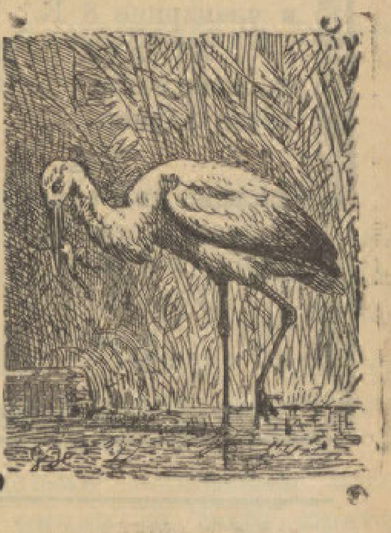

1204 5-5

Основано 1899. **ОБЈАВА.** Основано 1899.

Високо штованим дамама стављам на повољно знање, да сам око 4 недеље у Берлину и Бечу при зготовљавању модела радио и проучио јесењу и зимску моду.

Уједно сам ангажовао снаге првога реда бечке господе и дама а тиме сам у стању да одговорим пуној мери и најразмаженијим захтевима

Тоалете које ја отправљам одликују се кројем који даје грациозан укусан стас, безпрекорно стоје најбрижљивије се израђују.

Имам на стоваришту нарочите артикле у украсу и то од најскупљих па до најјефтинијих.

У м:м атељеу израђују се **енглески костими путнички, шпортске и уличне тоалете, јесењи и зимски вечерњи мантлови, француски огртачи, свадбене опреме балске и парадне тоалете, блузе за позоришта и све што спада у ову струку.**

За иностранство радим по једној мустри за струк која добро стоји и кад се означи дужина хаљине и преузимам најсигурније јемство да ће беспрекорно стојати.

Моја строго солидна послуга пружа јемство да ће свако бити потпуно задовољан.

1056 6-6

Са пуним поштовањем

Hermann Weith,

специјалиста за енглеске костиме

Нови Сад, Фрање Ракоција улица бр. 28 (Футошка улица)

КАНЦЕЛАРИЈА

за трговачки и менични инкасо,

МИТЕ ДРАГУТИНОВИЋА

Београд, — **Краљев Трг бр. 13.**

Врши: инкасо за потраживања трговачка без процеса и са процесом, и прима процесе о наслеђу;

Информише: о разним индустријским предузећима, државним лицитацијама и жиговини;

Пласира: новац комитената на имања у Београду; интабулација прво место а камата на мање суме 12% — а веће 10%.;

Продаје: комплексе земаља и шума од 30 па на више хектара; куће, пиваре и хотеле са рентом од 5% до 10%.;

Модерни парни млин најновијег система и млин на реци са турбином и падом воде са висине од 3 и по метра а на случај јаких мразева постројена је локомобила од 45 коњ. снаге. Парни млин самеље 12.000 килограма пшенице фино сејано, а на реци 10.000 килогр. за 24 сахат, оба на простору од 24 хект. земље прве класе, са зградама и магацинима, који се поред млинарског шпекулативног посла могу употребити за фабрику — прераду кудеље, — конопље, јер воде има у изобиљу. Имање је удаљено од железнице на један сахат. За имања не мора се сав новац полагати.

Награду за све послове наплаћује врло скромну и то:

По свршеном послу или процесу. 9091 0 10

Гром есенције
најбоља и најјача
80 %

Сирупа
Kisber-ског

:АРАХИДЕ:
Брашно,
Шећер,
Каву,

На велико
и
:на мало:

:: САПУНА ::
Шихтовог
:: све врсте ::

Хромпир шећера
: Marosvásáhely :

:: ПИРИНАЦ ::
Зејтин,
Свеће,
Вадем,

и сву осталу робу нуде по најумеренијој цени

Петровић и Поповић

трговина спецераја и деликатеса

код „Црног Кера“ 734 16

ћошак главне и лебарске улице.

АПОТЕКА Др. ПАНИЋА

у Шапцу (Србија)

потребује

МАГИСТЕРА

или недипломираног асистента

СА ДОБРИМ ПРЕПОРУКАМА

Ступити може одмах. 1205 6-6

Највећа помодна трговина за господу и госпође

Нови Сад Чавић и Поповић Нови Сад

препоручују

Костима Раглан јакни, блуза сукања и плишких огртача. Наведене ствари најтачније по мери набављамо.

Француских мидера, гиртлова, шлајера, венаца и најмодернијих накита за женске тоалете.

Енглеских женских и мушких рукавица, краватни, шешира и сваковрсних путничких кофера

Швајцарског штикераја, веза и све најфиније ствари у женској и мушкој моди, 645 14-50

За невесте богат избор белога рубља од најниже до најскупље цене.

Послуга врло тачна. — Цене умерене.

„ПРИЈАТЕЉ“

једино часто српско православно друштво

исплатило је

60.000 К.

наследницима завештача својих

ПОЗИВАМО

САМО Срое и Српкиње православне вере, који су здрави, пунокетни, или који нису преживели 52-гу годину живота свог, да се уписују у наше друштво

ОДМАХ

издајемо друштвене обвезнице на 2000 К чим који пријавник пошље у име уписнине и чланарине 8 К.

ПОЖУРИТЕ СЕ

са пошиљком уписнине, чланарине и **своје тачне адресе.**

НА ЗАХТЕВ.

шаљемо тисканице и опширнији обавештај. Савесним скупљачима чланова даћемо пристојну награду.

Управа друштва „Пријатељ“

„BAPAT“ szerb egyesület SZEGED.

1201 3—

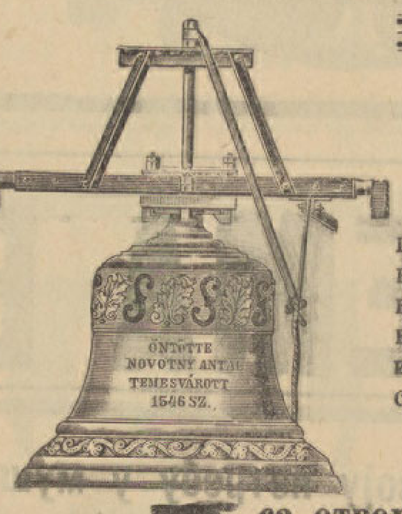

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крунам од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1185 4-52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килогра

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.